

Achremczyk, Stanisław

Kalendarium dwudziestopięciolecia działalności Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego

---

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1-2, 137-169

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanisław Achremczyk

KALENDARIUM
DWUDZIESTOPIĘCIOLECIA DZIAŁALNOŚCI
OŚRODKA BADAŃ NAUKOWYCH
IM. WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO

1960

26 XI — W „Głosie Olsztyńskim” (nr 281) ukazał się artykuł mgr. Wojciecha Wrzezińskiego *O niektórych problemach środowiska olsztyńskich historyków*. Wrzeziński pisał: „Wcześniej lub później musi chyba w Olsztynie dojść do reaktywowania, a właściwie stworzenia na zupełnie nowych podstawach Instytutu Warmińsko-Mazurskiego i to, powiedzmy sobie od razu, żeby uniknąć pewnych nieporozumień o profilu nie tylko historycznym. Dopiero stworzenie instytutu pozwoliłoby wypracować właściwy plan badawczy i realizować go zgodnie z potrzebami, tak życia naukowego, jak i potrzebami politycznymi i gospodarczymi. Można by np. przystąpić do zorganizowania kolektywu, opierając się na dzisiaj aktywnych historykach, ale nie ograniczając się bynajmniej tylko do nich, który by podjął się opracowania jakiegoś złożonego problemu. Seminarium takie, być może, stało by się zalążkiem środowiska historycznego z prawdziwego zdarzenia, wytworzyłoby grunt, na którym mogłoby dojść do utworzenia Instytutu Mazursko-Warmińskiego, będącego placówką badawczą nie tylko z nazwy”.

17 XII — Władysław Ogrodziński na łamach „Głosu Olsztyńskiego” (nr 299) pisał m.in.: „Wojciech Wrzeziński upatruje środka naprawy w powołaniu jeszcze jednego ciała w postaci Instytutu Warmińsko-Mazurskiego. Obawiam się, że jest to propozycja, wynikająca z bezradności, która grozi jeszcze większym rozstrzeleniem dążeń i rozdrobnieniem ośrodków dyspozycyjnych. A szansa Olsztyna leży w koncentracji i tak szczupłych sił ludzkich, w stworzeniu odpowiedniej bazy dla pracy naukowej. Instytut Warmińsko-Mazurski oznacza stworzenie jednej więcej peryferii organizacyjnej, użytkującej pracę ludzi zajętych zawodowo w istniejących placówkach naukowych. Zarówno w interesie olsztyńskiego środowiska historycznego, jak i w interesie badań nad Mazurami i Warmią, leżałoby stworzenie stałej placówki historii Pomorza Polskiej Akademii Nauk w naszym mieście. Oznaczałoby to związanie się z ogólnymi planami ba-

dań, kontakty z samodzielnymi pracownikami nauki, możliwości konferencji problemowych itd., słowem, to, co postuluje W. Wrzeński”.

1961

10 III — Zarząd Główny Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze” otrzymał *Memoriał o stanie i potrzebach humanistyki olsztyńskiej* podpisany przez Wojciecha Wrzeńskiego, Antoniego Łukaszewskiego, Janusza Jasińskiego, Zygmunta Lietza, Romualda Odoja, Władysława Ogrodzińskiego, Hieronima Skurpskiego i Jerzego Szymańskiego, postulujący powołanie w ramach SSK „Pojezierze” fundacji naukowej — placówki naukowo badawczej.

26 III — Walne Zebranie Członków SSK „Pojezierze” podjęło uchwałę o potrzebie utworzenia w Olsztynie instytutu naukowego, prowadzącego badania naukowe i popularyzującego wiedzę o regionie.

28 III — Powołanie przez Prezydium Zarządu Głównego SSK „Pojezierze” komisji do spraw organizacji instytutu naukowego w Olsztynie.

20 IV — Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Olsztynie otrzymał memoriał SSK „Pojezierze”, postulujący powołanie w Olsztynie ośrodka badań naukowych, który miałby na celu: — „zorganizować pełnowartościowy warsztat pracy naukowej w zakresie nauk społecznych (bibliotekę, pracownię, wydawnictwo); — opracować realny, perspektywiczny plan badań, uwzględniający możliwości oraz potrzeby poznawcze i praktyczne regionu, łącznie ze zjawiskami ekonomicznymi i społecznymi; — skupić i wykorzystać odpowiedni zespół pracowników oraz zapewnić im warunki rozwoju; — nawiązać ściślejszy kontakt z nauką polską; — skuteczniej rejestrować i zwalczać przejawy rewizjonizmu zachodnioniemieckiego w nauce”.

Memoriał podpisali Hieronim Skurpski i Franciszek Murawa.

25 VIII — Memoriał SSK „Pojezierze” rozpatrzył Sekretariat KW PZPR. W posiedzeniu Sekretariatu wzięli udział m.in.: przewodniczący Prezydium WRN w Olsztynie prof. Marian Gotowiec, wiceprezes SSK „Pojezierze” Henryk Świącicki, mgr Władysław Ogrodziński, mgr Wojciech Wrzeński. Sekretariat KW PZPR poparł inicjatywę zorganizowania ośrodka badań naukowych.

30 VIII — Sekretarz KW PZPR Kazimierz Rokoszewski odbył konferencję w sprawie powołania ośrodka badań naukowych z wicedyrektorem Instytutu Historii PAN prof. Bogusławem Leśnodorskim i prezesem Zarządu Głównego PTH prof. Stanisławem Herbstem. Profesorowie Leśnodorski i Herbst przyrzekli pomoc w zorganizowaniu ośrodka naukowego w Olsztynie.

1 IX — Zarząd Główny SSK „Pojezierze” zatrudnił mgr. Wojciecha

Wrzeńskiego na stanowisku sekretarza organizacyjnego do spraw ośrodka badań naukowych w Olsztynie.

5 IX — Hieronim Skurpski, Jerzy Szymański, Władysław Ogrodziński i Wojciech Wrzeński zostali przyjęci przez zastępcę przewodniczącego Prezydium WRN Tadeusza Gączowskiego. Władze administracyjne podjęły decyzję o utworzeniu ośrodka badań naukowych.

6 IX — „Głos Olsztyński” zamieścił informację *W Olsztynie powstanie Ośrodek Badań Naukowych*.

7 IX — Hieronim Skurpski udzielił wywiadu Rozgłośni Polskiego Radia w Poznaniu, w którym mówił m.in. o organizowaniu w Olsztynie Ośrodka Badań Naukowych.

11 IX — Rozgłośnia Polskiego Radia w Olsztynie nadała wywiad z Hieronimem Skurpskim, Władysławem Ogrodzińskim i Wojciechem Wrzeńskim *Nowe inicjatywy «Pojezierza»*.

16 IX — W „Głosie Olsztyńskim” (nr 220) ukazał się artykuł Jerzego Szymańskiego *Cenna inicjatywa*. Podkreślił w nim red. Szymański, że „powołanie OBN w Olsztynie niewątpliwie podniosłoby rangę regionu, który w ten sposób mógłby wreszcie wyjść z krańcowych zaniedbań w dziedzinie badań społecznych”.

X — Na łamach „Warmii i Mazur” ukazał się artykuł Edwarda Martuszewskiego *Ośrodek Naukowy w Olsztynie*.

28 XII — Zarząd Główny SSK „Pojezierze” podjął uchwałę o utworzeniu Fundacji Naukowej im. Wojciecha Kętrzyńskiego.

1962

8—21 I — Przedstawiciele SSK „Pojezierze” przeprowadzili konferencje z władzami politycznymi i administracyjnymi, dotyczące spraw organizacyjnych i lokalowych Fundacji Naukowej.

9 II — Odbyło się posiedzenie organizacyjne Zespołu Porozumiewawczego Bibliotek Naukowych, mającego działać przy Fundacji Naukowej. Przewodniczącym Zespołu został mgr Ludwik Pelczarski, kierownik Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie.

21 II — Powstał Zespół do Spraw Dokumentacji Współczesnej Warmii i Mazur. Przewodniczącym Zespołu został dr Władysław Gębik.

22 II — Przedstawiciele Zarządu Głównego SSK „Pojezierze” przeprowadzili rozmowy z przedstawicielami Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Historycznego, uzyskując zgodę na przekazanie Fundacji Naukowej w depozyt księgozbioru Stacji Naukowej PTH w Olsztynie oraz przejście pracowników naukowych Stacji do pracy w Fundacji Naukowej.

8 III — Ukonstytuował się zespół redakcyjny *Księgi XX-lecia woje-*

wództwa olsztyńskiego. Przewodniczącym zespołu został mgr Wojciech Wrzesiński.

12 III — Odbyło się zebranie informacyjne olsztyńskich historyków sztuki poświęcone współpracy z Fundacją Naukową.

17 III — W „Głosie Olsztyńskim” ukazał się artykuł *Kształt dobrej roboty* poświęcony Fundacji Naukowej. Podobne artykuły ukazały się w bydgoskich „Wiatrakach”, „Słowie na Warmii i Mazurach”, „Tygodniku Kulturalnym”, „Sztandarze Młodych”, „Warmii i Mazurach”.

12 IV — Zarząd Główny SSK „Pojezierze” zawarł umowę z Zarządem Głównym PTH o przejęcie księgozbioru i dwu pracowników naukowych Stacji Naukowej PTH przez Fundację Naukową. Umowę podpisali: prof. dr Stanisław Herbst, doc. dr hab. Henryk Samsonowicz, Hieronim Skurpski, Henryk Panas.

16 IV — Mgr Wojciech Wrzesiński obronił pracę doktorską *Ruch polski na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1920—1939*.

3 V — Powstał Zespół Historyczny przy Fundacji Naukowej. Przewodniczącym Zespołu został mgr Stanisław Szostakowski.

30 V — Zarząd Główny SSK „Pojezierze” podjął uchwałę w sprawie statutu i regulaminu Fundacji Naukowej im. Wojciecha Kętrzyńskiego.

4 VI — Walny Zjazd Polskiego Towarzystwa Historycznego, odbywający się w Olsztynie, poparł ideę Fundacji Naukowej.

29 X — W „Głosie Olsztyńskim” ukazała się informacja *Rośnie biblioteka Fundacji Naukowej im. Wojciecha Kętrzyńskiego*.

1 XI — Prof. dr Tadeusz Cieślak objął w Fundacji Naukowej funkcję konsultanta naukowo-organizacyjnego.

1 XII — Ukonstytuowało się Kuratorium Fundacji Naukowej. Przewodniczącym Kuratorium został wiceprzewodniczący Prezydium WRN w Olsztynie Tadeusz Gączowski.

1 XII — Funkcję kuratora Fundacji Naukowej objął prof. dr Tadeusz Cieślak.

18 XII — Zespół Historyczny zainaugurował swe posiedzenia naukowe odczytem mgr. Józefa Pokojskiego *Szkolnictwo polskie na Warmii i Mazurach w okresie międzywojennym*.

19 XII — W obecności sekretarza generalnego Zarządu Głównego PTH doc. dr. hab. Henryka Samsonowicza nastąpiło przejęcie przez Fundację Naukową pracowników Stacji Naukowej PTH mgr. Janusza Jasińskiego i mgr Danuty Wojewódki.

29 XII — Zarząd Główny SSK „Pojezierze” uchwalił ostateczną wersję statutu Fundacji Naukowej im. Wojciecha Kętrzyńskiego.

1963

1 I — Sekretarzem generalnym Fundacji Naukowej został mgr Władysław Ogrodziński. Kierownikiem Pracowni Naukowej był dr Wojciech Wrzesiński, kierownikiem Działu Zbiorów mgr Krystyna Swinarska.

11 I — Mgr Tadeusz Oracki zaprezentował *Słownik biograficzny Warmii, Mazur i Powiśla*.

21 I — Powstał Zespół do Badań nad Współczesnością Warmii i Mazur z przewodniczącym mgr. Bohdanem Wilamowskim.

23 I — Odbyło się organizacyjne posiedzenie Zespołu do Badań Społeczno-Ekonomicznych. Odczyt wygłosił mgr Stanisław Żyromski *Rozwój struktury demograficznej Olsztyna w latach 1945—1960*.

25 I — Mgr W. Ogrodziński informował prof. dr. T. Cieślaka: „Przechodzimy znowu małe trzęsienie ziemi. Wydział Kultury zawiadomił nas wczoraj, że Urząd Spraw Wewnętrznych kwestionuje formę organizacyjną fundacji, gdyż wszystkie fundacje zostały zniesione w 1952”.

28 I — Powstał Zespół do Badań nad Piśmiennictwem Warmii i Mazur.

7 II — Zarząd Główny SSK „Pojezierze” zmienił nazwę Fundacji Naukowej im. Wojciecha Kętrzyńskiego. Postanowił: „Ze względów formalno-prawnych oraz z uwagi na właściwe wspomnianej wyżej placówki zadania i cele ustala się dla niej nazwę Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego SSK «Pojezierze» w Olsztynie”.

9 II — W OBN odbyła się konferencja naukowa poświęcona 100. rocznicy wybuchu powstania styczniowego.

19 III — Mgr Romuald Odoj skierował do Zarządu Głównego SSK „Pojezierze” memoriał domagający się powołania przy OBN zespołu archeologicznego.

26 III — Odbyło się uroczyste posiedzenie inauguracyjne działalności Ośrodka Badań Naukowych. Uczestniczyli w nim m.in.: sekretarz Wydziału I Nauk Społecznych PAN, prof. dr Stefan Żółkiewski, rektor Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Sopocie, prof. dr Bolesław Kasprowicz, rektor Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie, prof. dr Mieczysław Koter, dyrektor Instytutu Historii UMK, prof. dr Karol Górski i prof. dr Bogusław Leśnodorski. Wykład inauguracyjny *Wojciech Kętrzyński i jego działalność naukowa* wygłosił prof. dr Stanisław Arnold.

26 III — Odbyło się pierwsze posiedzenie wybranej Rady Naukowej OBN. Przewodniczącym Prezydium Rady Naukowej został prof. dr S. Arnold, zastępcami: prof. dr B. Kasprowicz, prof. dr B. Leśnodorski, sekretarzem prof. dr T. Cieślak.

3 IV — Walne Zgromadzenie Członków Towarzystwa Miłośników Historii Zabytków Krakowa poparło powstanie OBN. W uchwale podkreślano, że Towarzystwo „wita z radością fakt powstania Ośrodka Badań Nau-

kowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, cennej placówki dla rozwoju badań nad przeszłością i teraźniejszością ziemi mazursko-warمیńskiej". Towarzystwo zadeklarowało chęć nawiązania kontaktów naukowych z OBN.

9 IV — Na posiedzeniu Zespołu do Badań nad Współczesnością mgr Henryk Dąbrowski przedstawił pracę *Wyniki studiów nad planem perspektywicznym województwa olsztyńskiego na lata 1960—1980*.

15 IV — Rozgłośnia Polskiego Radia w Krakowie nadała audycję poświęconą współpracy kulturalnej Krakowa z Olsztynem.

29 IV — Na posiedzeniu Zespołu Historycznego mgr Zygmunt Lietz przedstawił pracę *Badania nad rozwojem życia kulturalnego w Olsztynie w latach 1945—1955*.

2 V — W gmachu przy al. Zwycięstwa 32 otwarto czytelną naukową OBN.

VII—VIII — W powiatach: olsztyńskim, nidzickim, szczycieńskim i rezselskim przeprowadzono badania nad kulturą ludności rodzimej na pograniczu warmińsko-mazurskim. Pracami kierowała mgr Anna Szyfer.

2 X — Posiedzenie zespołu pracowników OBN z udziałem dr. Władysława Chojnackiego poświęcone projektowi „Słownika encyklopedycznego Warmii i Mazur”.

19 X — W konferencji poświęconej omówieniu wydanych monografii powiatów uczestniczyli m.in.: prof. dr Stanisław Herbst, prof. dr Wojciech Hejnosz, prof. dr Zdzisław Kaczmarczyk, dr Jerzy Topolski.

30 XI — Podkomisja Kultury WRN rozpatrzyła sytuację i dorobek OBN.

30 XI — W Olsztynie odbyło się posiedzenie Komitetu Porozumiewawczego Instytutów Ziemi Zachodnich i Północnych.

1 XII — Mgr Edmund Wojnowski objął stanowisko kierownika organizującej się Pracowni do Badań Współczesności Warmii i Mazur.

5 XII — Kierownictwo OBN wystąpiło do władz olsztyńskich z memoriałem. „Obecna forma organizacyjna Ośrodka — pisano — uważana jest przez władze, jak i zainteresowane środowiska, za przejściową. Wymagać ona będzie zmian w związku z ustaleniem perspektywicznego planu badań dla województwa olsztyńskiego, jak również w miarę wzrostu i rozwoju miejscowej kadry humanistycznej. Jako warunek dalszego rozwoju Ośrodka zarysowuje się ściślejsze powiązanie placówki z PAN dla uzyskania jej opieki naukowej oraz usytuowanie Ośrodka w grupie instytucji ściśle naukowych. Dalszym krokiem powinno stać się, po skompletowaniu odpowiednio przygotowanego zespołu pracowników, nadanie placówce charakteru regionalnego instytutu naukowego”.

6 XII — Prof. dr Aleksander Gieysztor wygłosił odczyt *Średniowiecze dalekie i bliskie*.

14 XII — W czytelni OBN odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa poświęcona współczesnej problematyce demograficznej województwa olsztyńskiego.

15 XII — Rozpoczęła działalność Pracownia Badań nad Współczesnością Warmii i Mazur.

Staraniem OBN ukazała się książka autorstwa J. Bernharda, Z. Grabowskiego, W. Hepkego, W. Ziajki, *Sieć osadniczo-rolnicza województwa olsztyńskiego w planie perspektywicznym* (Olsztyn 1963).

1964

20 I — Mgr Leszek Moczulski wygłosił odczyt *Kampania wschodniopruska 1944—1945*.

11 II — W Instytucie Historii PAN dyskutowano nad książką Wojciecha Wrzesińskiego *Ruch polski na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1920—1939*. Książka otrzymała nagrodę tygodnika „Polityka”.

7 III — OBN odwiedzili I sekretarz KW PZPR Stanisław Tomaszewski i przewodniczący Prezydium WRN Marian Gotowiec.

9 III — Odbyło się posiedzenie organizacyjne sekcji prawniczej. Przewodniczącym został dr Bohdan Michalski.

20 III — Prof. dr Franciszek Ryszka wygłosił odczyt *Polityka NRF na tle Wspólnoty Europejskiej*.

6 IV — Utworzono fundusz wydawnictw naukowych OBN, umożliwiającą prowadzenie działalności wydawniczej.

14 IV — W czytelni OBN odbyło się spotkanie środowisk humanistycznych Olsztyna z sekretarzem KW PZPR Kazimierzem Rokoszewskim.

4 V — Doc. dr Jan Mitkowski (Kraków) wygłosił odczyt *600 lat Uniwersytetu Jagiellońskiego*.

23 V — W Olsztynku odbyła się sesja naukowa „W 200. rocznicę urodzin Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza”.

5 VI — Prof. dr Karol Górski (Toruń) wygłosił odczyt *Najnowsze badania nad dziejami Zakonu Krzyżackiego*.

13 VI — W sali kopernikowskiej zamku olsztyńskiego odbyto sesję naukową poświęconą historii książki i czytelnictwa polskiego na Warmii i Mazurach. Przewodniczył kurator OBN prof. dr Tadeusz Cieślak.

20 VI — Mgr Jerzy Frycz (Toruń) wygłosił odczyt *Katalogi zabytków w województwie olsztyńskim*.

26 VI—1 VII — W Rucianem odbyło się seminarium „Dzieje ludności polskiej w Republice Weimarskiej i Trzeciej Rzeszy”.

VI—VII — Mgr Anna Szyfer (Zakład Językoznawstwa PAN) z grupą studentów Uniwersytetu Warszawskiego prowadziła badania nad kulturą duchową ludności mazurskiej i warmińskiej.

31 VIII — Mgr Jan Burakowski został przewodniczącym Zespołu do Badań nad Piśmiennictwem Warmii i Mazur.

IX — Wznowila działalność Olsztyńska Wszechnica Radiowa, w ramach której historycy OBN wygłaszali odczyty o dziejach Warmii i Mazur.

1 X — OBN przedłożył Prezydium MRN w Olsztynie listę dezyderatów w sprawie nazw ulic oraz osób zasłużonych w walce o polskość Warmii i Mazur.

31 X — Mgr Janusz Jasiński obronił na Uniwersytecie Warszawskim pracę doktorską *Uwłaszczenie chłopów królewskich na Warmii na przełomie XVIII i XIX wieku*.

5 XI — Zespół Dokumentacyjny przekształcił się w Zespół Etnograficzny. Przewodniczącym został dr Franciszek Klonowski.

5 XI — Mgr Anna Szyfer na posiedzeniu Zespołu Etnograficznego wygłosiła odczyt *Badania etnograficzne w województwie olsztyńskim w roku 1964*.

Ukazały się książki: *Monografie miast i powiatów. Materiały konferencji z 19 X 1963* (Olsztyn 1964); W. Bienkowski, *Krzysztof Celestyn Mrongowiusz 1764—1855. W służbie umiłowanego języka* (Olsztyn 1964); K. Korotajowa, *Oficyna braniewska 1589—1773* (Olsztyn 1964); T. Cieślak, *Prasa polska na Mazurach i Warmii 1718—1939* (Olsztyn 1964); S. Żyromski, *Rozwój ludności Olsztyna w latach 1945—1961* (Olsztyn 1964).

1965

26 II — OBN przeżywał trudności finansowe. Na posiedzeniu Rady Naukowej prof. dr Marian Biskup stwierdził: „Bilans pracy OBN w ciągu dwóch lat napawa optymizmem. Podkreślić wypada wszechstronność zainteresowań i sprężystość organizacyjną OBN. Niepokojąco wygląda sytuacja finansowa, która może zahamować niejedną ceną inicjatywę”.

1 X — Dr Wojciech Wrzesiński przeniósł się na Uniwersytet Wrocławski.

12—13 X — OBN odwiedził wykładowca Uniwersytetu Londyńskiego dr E. Campell.

23 X — Posiedzenie organizacyjne Zespołu do Badań nad Kulturą Warmii i Mazur.

29 X — Prof. Nina Kamienskaja, dyrektor Instytutu Historii Białoruskiej Akademii Nauk, wygłosiła odczyt *Najnowsze badania nad dziejami Białorusi*.

1 XI — Mgr Stanisława Badowska objęła kierownictwo Działu Zbiorów OBN.

1 XI — Mgr Jerzy Sikorski został kierownikiem Pracowni Naukowo-Wydawniczej OBN.

4 XI — OBN odwiedził członek prezydium PAN i prezes oddziału PAN w Krakowie prof. dr Zenon Klemensiewicz.

5 XI — W OBN odbyło się posiedzenie Komisji Koordynacyjnej Instytutów Ziemi Zachodnich i Północnych.

Ukazały się książki: *Polacy w Republice Weimarskiej i w III Rzeszy. Materiały z seminarium w Rucianem 26—30 VI 1964* (Olsztyn 1965); A. Warkar, *Przebudzenie narodowe na Warmii 1886—1893* (Olsztyn 1965); M. Winnicki, *Osadnictwo ludności ukraińskiej w województwie olsztyńskim* (Olsztyn 1965); *Z problemów demograficznych województwa olsztyńskiego. Materiały konferencji z 14 X 1963* (Olsztyn 1965).

1966

1 I — Dr Janusz Jasiński został kierownikiem Pracowni Historycznej.

28 I — Mgr Henryk Skok wygłosił odczyt *Zesłańcy polscy na Syberii po roku 1866*.

3 II — Z pracownikami naukowymi OBN spotkał się I sekretarz KW PZPR Stanisław Tomaszewski.

12—13 II — Odbyło się sympozjum poświęcone 90-leciu urodzin Feliksa Nowowiejskiego.

23 II — Dr Kazimierz Kąkol (Warszawa) wygłosił odczyt *Procesy oświeceniowe w NRF*.

II — W związku z 1000-leciem Państwa Polskiego na łamach „Głosu Olsztyńskiego” zaczęły się ukazywać artykuły pracowników OBN popularyzujące historię Warmii i Mazur.

12 III — Kuratorium OBN postanowiło „popierać dalszą rozbudowę związków OBN z samodzielnymi pracownikami naukowymi udzielającymi konsultacji poszczególnym zespołom i pracownikom OBN”.

13 III — W ramach obchodów 1000-lecia Państwa Polskiego zorganizowano przy udziale OBN „Dzień wiedzy o Warmii i Mazurach” w Lidzbarku Warmińskim.

24 III — Roman Marchwiński na posiedzeniu studenckiego Koła Historyków przy UMK zreferował kwestię *Zbieranie i opracowywanie relacji dotyczących szkolnictwa polskiego na Warmii i Mazurach*. OBN opiekowało się pracami Koła Studentów.

28 III — Mgr Stanisław Szostakowski wygłosił odczyt *Wybrane zagadnienia z dziejów prasy Wielkiej Emigracji*.

10 V — Mgr Władysław Ogrodziński wygłosił w Cieszynie odczyt *Związki kulturalne Śląska Cieszyńskiego z Mazurami*. Przebywał on

w Cieszynie na zaproszenie tamtejszego Klubu Propozycji. Postanowiono zorganizować w Olsztynie spotkanie grupy inteligencji cieszyńskiej, która w pierwszych latach po wojnie uczestniczyła w zagospodarowaniu województwa olsztyńskiego.

1 VI — Zakończył się cykl wykładów organizowanych przez OBN i Wojewódzką Bibliotekę Publiczną dla uczczenia 1000-lecia Państwa Polskiego.

10 VI — Prof. dr Andrzej Wojtkowski (Lublin) wygłosił odczyt *Tezy i argumenty polskie w sporach terytorialnych z Krzyżakami*.

26—27 VI — W Giżycku odbyło się seminarium, dotyczące regionalnych badań dziejów Polski Ludowej, zorganizowane przez OBN i Instytut Historii PAN w Warszawie.

VII — Studenckie Koło Historyków UMK prowadziło ankietowe badania osadnictwa w powiecie biskupieckim.

VII—VIII — Zespół kierowany przez mgr Annę Szyfer kontynuował badania przeobrażeń kultury wsi warmińskiej i mazurskiej w powiecie olsztyńskim.

6 IX — Na łamach „Kuriera Polskiego” ukazał się artykuł *Pięć lat działalności na Warmii i Mazurach humanistycznej placówki badawczej*.

21 IX — Dr Włodzimierz T. Kowalski wygłosił odczyt *Sprawa wschodniopruska w działaniach dyplomatycznych II wojny światowej*.

7 X — Prof. dr Tadeusz Cieślak zrezygnował z funkcji kuratora OBN.

9 XI — OBN odwiedził prof. dr Witold Doroszewski członek rzeczywisty PAN i członek Rady Naukowej OBN.

8 XII — Mgr Maria Tarnowska wygłosiła odczyt *Sprawa polska w czasie I wojny światowej w świetle historiografii polskiej*.

29 XII — Mgr Jerzy Minakowski wygłosił odczyt *Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu w oświetleniu prasy polskiej*.

30 XII — Mgr Kamila Wróblewska wygłosiła odczyt *Sztuka gotycka Warmii po II pokoju toruńskim*.

Ukazały się książki: T. Cieślak, *Pomorze Wschodnie w XIX i XX wieku ze specjalnym uwzględnieniem podziałów administracyjnych* (Olsztyn 1966); F. Walichnowski, *Struktura społeczna pracowników państwowych gospodarstw rolnych województwa olsztyńskiego (1963—1965)* (Olsztyn 1966); *Pisarze olsztyńscy*, oprac. T. Wajsbrot, H. Kamińska (Olsztyn 1966); A. Skrobaccki, *Polacy na Wydziale Lekarskim uniwersytetu w Królewcu* (Olsztyn 1966); *Stan i potrzeby nauk społecznych na Warmii i Mazurach. Referaty z sesji naukowej w Olsztynie 26—27 II 1965* (Olsztyn 1966).

1967

7 II — W lokalu OBN odbyło się spotkanie dyskusyjne nad problemami rozwoju perspektywicznego województwa olsztyńskiego.

12 III — OBN odwiedził prof. dr Władysław Markiewicz dyrektor Instytutu Zachodniego w Poznaniu.

12 III — Walne Zebranie Członków SSK „Pojezierze” poparło plany usamodzielnienia się OBN.

20 IV — Dr L. Pallas z Opawy wygłosił odczyt *Problemy świadomości narodowej na Śląsku pod zaborem pruskim*.

12 V — Rada Naukowa OBN podjęła uchwałę: „Należy rozważyć dalszy rozwój kadrowy i organizacyjny OBN. Ośrodek bowiem nie powinien zamknąć się w granicach obecnych możliwości”.

2 VI — Mgr Edmund Wojnowski obronił w Instytucie Historii PAN w Warszawie pracę doktorską *Kształtowanie się stosunków politycznych na Warmii i Mazurach w latach 1945—1947*.

14 VIII — Zredagowano projekt usamodzielnienia się Ośrodka. Pisano w nim: „Po pięciu latach można więc uznać OBN im. Wojciecha Kętrzyńskiego za instytucję ukształtowaną, zdolną do dalszego samodzielnego rozwoju. Od pewnego czasu zwracają na to uwagę czynniki nadzorujące i opiniujące pracę placówki, między innymi Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia «Pojezierze», Rada Naukowa oraz Kuratorium OBN. Na równi ze względami merytorycznymi, za usamodzielnieniem placówki przemawiają względy formalne i organizacyjne. Przekształcenie Ośrodka w samodzielne towarzystwo naukowe wprowadziłoby placówkę w sieć organizacyjną nauki polskiej podlegającą bezpośrednio PAN. Utworzenie specjalistycznego towarzystwa naukowego podniosłoby stopień organizacyjny oraz rangę społeczną olsztyńskiego środowiska humanistycznego, które jako jedyne w kraju pozbawione jest takiego zrzeszenia. Stanowiłoby to dalszy krok do uzyskania w przyszłości dla Ośrodka praw instytutu naukowo-badawczego w rozumieniu przepisów prawnych”.

19 VIII — Kuratorium OBN pozytywnie ustosunkowało się do projektu usamodzielnienia się OBN.

15 IX — Prezydium WRN w Olsztynie zaakceptowało wniosek o usamodzielnienie się OBN i nadanie mu statusu samodzielnego towarzystwa naukowego.

19 X — Zarząd Główny SSK „Pojezierze” podjął uchwałę wyrażającą zgodę na usamodzielnienie się OBN.

Ukazały się książki: W. Radziwonowicz, B. Szczepkowski, *Głazy i glazowiska województwa olsztyńskiego* (Olsztyn 1967); K. Górski, M. Arszczyński, *Barciany. Dzieje zamku i ziemi do połowy XV wieku* (Olsztyn 1967); J. Pagaczewski, *Obserwatoria Mikołaja Kopernika na Warmii* (Olsztyn

1967); *Badania regionalne nad dziejami Polski Ludowej. Materiały ogólnopolskiego seminarium naukowego w Giżycku (27—28 VI 1966)* (Olsztyn 1967); J. Jasiński, *Reformy agrarne na Warmii na początku XIX wieku* (Olsztyn 1967); Z. Grzesiak, *Prognoza ludności i bilans siły roboczej województwa olsztyńskiego* (Olsztyn 1967).

1968

17 I — Komisja Koordynacyjna Instytutów Ziemi Zachodnich i Północnych zadeklarowała OBN pomoc w uznaniu prawa do własnego niezależnego miejsca w organizacji nauki polskiej.

24 I — Mgr Stanisław Łaniec wygłosił odczyt *Udział kolejarzy w powstaniu styczniowym*.

3 II — Wydział I Nauk Społecznych PAN skierował list do Prezydium WRN w Olsztynie, w którym uzasadniał potrzebę przekształcenia OBN w samodzielne towarzystwo naukowe.

10 III — Odbyła się sesja naukowa poświęcona Wojciechowi Kętrzyńskiemu. Sesja zainaugurowała Rok Kętrzyńskiego.

3 VI — Mgr Edward Martuszewski wygłosił odczyt *Warmia i Mazury w literaturze niemieckiej*.

4 VI — Vacys Milius z Wilna wygłosił odczyt *Badania etnograficzne na Litwie*.

15 VI — Odbyło się zebranie założycielskie powołujące stowarzyszenie pod nazwą Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego. Uchwalono statut OBN, wybrano Radę Naukową, Komisję Rewizyjną i Sąd Koleżeński.

15 VI — Rada Naukowa na swym pierwszym posiedzeniu wybrała prof. dr. Józefa Bursztę prezesem OBN.

15 VI — Mgr Władysław Ogrodziński, dotychczasowy sekretarz generalny, został dyrektorem OBN.

28 VI — Mgr Leonard Turkowski przedstawił relację z podróży do Lwowa szlakami Wojciecha Kętrzyńskiego.

1 VIII — Urząd Spraw Wewnętrznych Prezydium WRN w Olsztynie wpisał do rejestru stowarzyszeń i związków pod pozycją 1897 stowarzyszenie o nazwie Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego.

VII—VIII — Dr Anna Szyfer kontynuowała badania nad przemianami kultury tradycyjnej wsi mazurskiej i warmińskiej.

15 VIII — OBN zawarł umowę z Miejskim Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji o wynajęcie wieży ciśnień na magazyn biblioteczny.

30 IX — Dr Edmund Wojnowski przeszedł do pracy w Wyższej Szkole Rolniczej w Olsztynie.

1 X — Dr Anna Szyfer została kierownikiem Pracowni Badań nad Współczesnością Warmii i Mazur.

1 X — Wanda Korycka została kierownikiem Pracowni Wydawnictw Naukowych.

14 XI — Komisja Kultury MRN i Komitetu Miejskiego PZPR w Olsztynie opowiedziały się za oddaniem Domu Polskiego na siedzibę OBN.

14 XI — Zarząd Główny SSK „Pojezierze” podjął uchwałę w sprawie wyposażenia OBN.

25 XI — Zespół Etnograficzny przekształcił się w Komisję Etnograficzno-Socjologiczną. Przewodniczącym Komisji został doc. dr Wiktor Prandota. W ramach Komisji działał Zespół Etnograficzny kierowany przez dr. Władysława Gębika, Zespół Socjologiczny kierowany przez mgr. Bronisława Sałudę i Zespół Demograficzny kierowany przez mgr. Zdzisława Grzesiaka.

6 XII — Rada Naukowa OBN uchwaliła projekt zagospodarowania Domu Polskiego.

7 XII — Odbyła się konferencja naukowa poświęcona pięćdziesięcioletniej rocznicy odzyskania niepodległości Polski.

12 XII — Odbyło się sympozjum z okazji pięćdziesięciolecia odzyskania niepodległości Polski i powstania Komunistycznej Partii Polski.

15 XII — Walny Zjazd SSK „Pojezierze” podjął uchwałę o przekazaniu części majątku stowarzyszenia wartości ponad milion złotych Ośrodkowi Badań Naukowych.

Ukazały się książki: Kętrzyński Wojciech, *O Mazurach*, oprac. i wyd. J. Jasiński (Olsztyn 1968); E. Wojnowski, *Warmia i Mazury w latach 1945—1947. Kształtowanie się stosunków politycznych* (Olsztyn 1968); A. Szyfer, *Zwyczaje, obrzędy i wierzenia Mazurów i Warmiaków* (Olsztyn 1968); J. Boehm, *Feliks Nowowiejski. Zarys biograficzny* (Olsztyn 1968); S. Badowska, *Czasopismo «Warmia i Mazury» w latach 1955—1965. Zarys monograficzny* (Olsztyn 1968); W. Ogrodziński, *Olsztyńskie środowisko humanistyczne. Zadania i perspektywy* (Olsztyn 1968).

1969

1 I — OBN uzyskał samodzielność finansową.

1 I — Czesława Kupisz została główną księgową OBN.

10 I — Powstała Komisja do Badań nad Kulturą Warmii i Mazur. Przewodniczącym Komisji został doc. dr Jerzy Kossak. W ramach Komisji działały: Zespół do Badań nad Piśmiennictwem Warmii i Mazur, Zespół do Badań nad Przemianami Społeczno-Kulturalnymi, Zespół do Badań nad Rozwojem Twórczych Środowisk Profesjonalnych.

15 II — OBN otrzymał w Domu Polskim 3 pomieszczenia o powierzchni 77 m².

5 III — Dyrektor OBN W. Ogrodziński został przyjęty przez I Sekretarza KW PZPR Tadeusza Białkowskiego.

7 III — OBN zainaugurował działalność w Domu Polskim.

25 III — Dr J. Prillipko z Kijowa wygłosił odczyt *Badania etnograficzne i ich organizacja na Ukrainie*.

31 III — Mgr Bronisław Sałuda wygłosił odczyt *Renciści w PGR*.

5 IV — Rada Naukowa OBN powołała Redakcję Wydawnictw Naukowych OBN oraz sekcję dokumentacyjną pod nazwą Gabinet Dokumentacyjny.

10 V — Rada Naukowa OBN ustanowiła stanowisko zastępcy dyrektora do spraw naukowych.

13 V — Powstała Komisja Nauk Historycznych. Przewodniczącym Komisji został doc. dr hab. Wojciech Wrzesiński. W ramach Komisji działały: Zespół Historyczny, Zespół Historii Sztuki, Zespół Archeologiczny.

13 V — Prof. dr Bogusław Leśnodorski wygłosił odczyt *Bezdroża polityki polskiej w latach 1939—1944*.

24 V — Mgr Jan Chłosta wygłosił odczyt *Czasopisma literackie i naukowe na Warmii i Mazurach po 1945 roku*.

26 V — Z inicjatywy OBN odsłonięto na Wysokiej Bramie w Olsztynie tablicę upamiętniającą uwięzienie tu Wojciecha Kętrzyńskiego w 1863 r.

6—8 VI — W Waszecie odbyło się seminarium naukowe poświęcone problematyce współczesnych przemian na wsi Ziemi Zachodnich i Północnych.

1 VII — OBN podpisał z Zarządem Głównym Polskiego Towarzystwa Historycznego umowę o współpracy. Dotyczyła ona wspólnoty lokalowej, użytkowania zbiorów Stacji Naukowej PTH, wspólnego wydawania Komunikatów Mazursko-Warmińskich, koordynacji prac bieżących i planów naukowych.

13 IX — Prezydium Rady Naukowej OBN zostało przyjęte przez przewodniczącego Prezydium WRN Mariana Gotowca, przedkładając mu najpilniejsze postulaty finansowo-organizacyjne OBN.

18 IX — Na mogile Wojciecha Kętrzyńskiego we Lwowie położono tablicę nagrobną.

19 IX — Dyrektor OBN Władysław Ogrodziński wraz z delegacją olsztyńską został przyjęty przez dyrektora Biblioteki Akademii Nauk USRR we Lwowie, E. Iwancica.

23 IX — Dr Leszek Moczulski wygłosił odczyt *Węzłowe problemy września i jego światowe znaczenie*.

27 X — Zmarła mgr Wanda Korycka, kierowniczką Pracowni Wydawnictw Naukowych OBN.

1 XI — Mgr Jerzy Sikorski został zastępcą dyrektora OBN.

10 XI — Powstała Komisja Nauk Ekonomicznych. Przewodniczącym Komisji został prof. dr Bolesław Dąbrowski.

10 XI — Prof. dr Jerzy Lisikiewicz (Warszawa) wygłosił odczyt *Zmiany strukturalne w polskim przemyśle w dwudziestopięcioletniu PRL*.

15 XI — Odbyło się sympozjum naukowe *Węzłowe problemy pradziejów Polski północno-wschodniej*.

22 XI — Doc. dr Mikołaj Latuch (Warszawa) wygłosił odczyt *Problemy polityki ludnościowej w Polsce*.

26 XI — Prof. dr Władysław Kropotkin z Moskwy wygłosił odczyt *Monety bizantyjskie w Europie środkowo-wschodniej*.

1 XII — OBN otrzymał dalszych 5 pomieszczeń w Domu Polskim.

Ukazały się książki: B. Michniewska-Szczepkowska, B. Szczepkowski, *Województwo olsztyńskie — środowisko geograficzne* (Olsztyn 1969); K. Jaroszyk, *Wspomnienia z Prus Wschodnich (1908—1920)*, oprac. i wyd. W. Chojnacki (Olsztyn 1969); *Warmia i Mazury w rozwoju dziejowym (1466—1939). Mapy historyczne*. Mapy oprac. i wykonał Gustaw Leyding (Olsztyn 1969); A. Szyfer, *Tradycyjna astronomia i meteorologia ludowa na Mazurach, Warmii i Kurpiach i jej współczesne przeobrażenia* (Olsztyn 1969); F. Walichnowski, *Życie społeczno-gospodarcze mieszkańców północnej części województwa olsztyńskiego* (Olsztyn 1969); J. Affeltowicz, *Problem uprzemysłowienia Prus Wschodnich w latach 1871—1939 ze szczególnym uwzględnieniem oceny uprzemysłowienia obszaru obecnego województwa olsztyńskiego* (Olsztyn 1969); J. Pleban, *Naturalne czynniki wytwórcze i ich wpływ na rozwój przemysłu w województwie olsztyńskim* (Olsztyn 1969); B. Sałuda, *Renciści w Państwowych Przedsiębiorstwach Rolnych* (Olsztyn 1969); *Problemy Ekonomiczne Województwa Olsztyńskiego (1)* (Olsztyn 1969).

1970

4 II — Odbyło się zebranie w sprawie powołania Zespołu Pracowniczego.

6 II — Odbyła się dyskusja nad książką Edmunda Wojnowskiego *Warmia i Mazury w latach 1945—1947*. Książka otrzymała nagrodę tygodnika „Polityka”.

17 II — Odbyło się organizacyjne zebranie Zespołu Historii Sztuki. Prof. dr Zygmunt Świechowski (Warszawa) wygłosił odczyt *Architektura cystersów*.

1 III — Władysław Ogrodziński został dyrektorem Muzeum Mazurskiego.

1 IV — Mgr Jerzy Sikorski został dyrektorem OBN.

1 IV — Dr Anna Szyfer została zastępcą dyrektora OBN.

1 IV — Mgr Barbara Wojczulanis została kierownikiem Pracowni Wydawnictw Naukowych OBN.

12 V — Powstał Zespół Atlasu i Słownika Średniowiecznej Warmii.

9 VII — Prezydium MRN w Olsztynie uznało „Dom Polski za Pomnik Bojowników o Polskość Warmii i Mazur” i przeznaczyło go w całości na siedzibę OBN.

7 VIII — Prezydium Rady Naukowej OBN zrezygnowało z projektu urzędzenia w Domu Polskim muzeum piśmiennictwa.

Ukazały się książki: *Mikołaja Kopernika «Lokacje łąnów opuszczonych»*, wyd. M. Biskup (Olsztyn 1970); *Przemiany wsi na Ziemiach Zachodnich i Północnych w okresie XXV-lecia Polski Ludowej na przykładzie Warmii i Mazury. Materiały seminarium z 6—8 VI 1969* (Olsztyn 1970); J. Wieczerek, *Tradycyjne uprawy roli w gospodarstwach chłopskich na Mazurach i Warmii w XIX i XX wieku* (Olsztyn 1970); *Szkoły polskie na Warmii 1929—1939. Przegląd wspomnień*, oprac. R. Marchwiński (Olsztyn 1970); J. Lisikiewicz, A. Sosnowska, *Główne nurty rozwoju przemysłu na Warmii i Mazurach w okresie XXV-lecia* (Olsztyn 1970); T. Misztal, *Charakterystyka powiatu piskiego* (Olsztyn 1970); W. Ogrodziński, *Warmia i Mazury w świetle nauk społecznych 1945—1969* (Olsztyn 1970); Z. Podemski, *Zasadnicze kierunki rozwoju ekonomicznego województwa olsztyńskiego w perspektywie* (Olsztyn 1970); Z. Grzesiak, B. Sałuda, *Ekonomiczne problemy starzenia się ludności rolniczej w województwie olsztyńskim* (Olsztyn 1970); F. Sikora, *Szkolnictwo podstawowe i średnie w województwie olsztyńskim (1945—1969). Dynamika rozwoju, perspektywy* (Olsztyn 1970); L. Sawicki, *Charakterystyka powiatu szczyńskiego* (Olsztyn 1970); S. Tarczyński, T. Mazur, *Dorobek Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie w świetle potrzeb gospodarki narodowej* (Olsztyn 1970).

1971

19 I — Dr Jerzy Okulicz wygłosił odczyt *Wybrane zagadnienia archeologiczne ziem pruskich*.

19 II — Odczyt dr. Andrzeja Skrobackiego *Z pobytu lekarzy polskich w Królewcu po powstaniu listopadowym*.

24 II — Odczyt mgr. Jerzego Sikorskiego *Z badań nad życiem Mikołaja Kopernika*.

1 III — Dr Janusz Jasiński otrzymał nominację na docenta.

8—13 III — Przy współpracy Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, w warszawskim Pałacu Kultury zorganizowano wystawę i kiermasz wydawnictw OBN.

7—9 IV — Odbyło się seminarium naukowe poświęcone współczesnym przemianom wsi i małych miast województwa olsztyńskiego.

1 X — Mgr Danuta Jamiołkowska wygłosiła odczyt *Memoriale biskupa Łukasza Watzenrodego*.

22 X — Odczyt ks. dr. Alojzego Szorca *Źródła do dziejów Warmii w archiwach zachodnoniemieckich*.

Ukazały się książki: A. Szyfer, *Przemiany społeczno-kulturowe na wsi warmińskiej w latach 1945—1970* (Olsztyn 1971); S. Zyromski, *Procesy migracyjne w województwie olsztyńskim w latach 1945—1949* (Olsztyn 1971) oraz wydawnictwo *Problemy Ekonomiczne Województwa Olsztyńskiego* (2) (Olsztyn 1971).

1972

27 III — Mgr Janusz Witkowski (Warszawa) wygłosił odczyt *Czynniki warunkujące ruch siły roboczej w Olsztynie*.

17 IV — Odbyło się Walne Zebranie członków OBN. Wybrano nową Radę Naukową. Prezesem został prof. dr Józef Burszta.

Walne Zebranie uchwaliło wniosek o przekształcenie OBN, do końca 1973 r., w Instytut Naukowo-Badawczy. Postulowało też wzmocnienie kadry naukowej, stworzenie funduszu stypendialnego dla pracowników, utworzenie periodyku, przyspieszenie remontu Domu Polskiego. Ustanowiono medal OBN „Za zasługi dla humanistyki olsztyńskiej”. Otrzymali go: Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jerzy Antoniewicz, Tadeusz Gączowski, Karol Małek (pośmiertnie) oraz Tadeusz Cieślak, Stanisław Herbst, Janusz Jasiński, Zygmunt Lietz, Antoni Łukaszewski, Romuald Odoj, Władysław Ogrodziński, Walter Późny, Jerzy Szymański i Wojciech Wrzeński.

28 IV — Zaczęła pracę Pracownia Mikrofilmowa.

29—31 V — W Iławie odbyło się seminarium poświęcone przemianom małych miast województwa olsztyńskiego.

23 XI — Prof. dr Dyzma Gałąj (Warszawa) wygłosił odczyt *Model przyszłościowy społeczności wiejskiej*.

9 XII — Dyrektor Jerzy Sikorski poinformował Radę Naukową o przyznaniu OBN trzech nowych etatów, ale bez zwiększenia środków finansowych.

XII — Członkowie Prezydium Rady Naukowej przekazali przewodniczącemu Prezydium WRN Sergiuszowi Rubczewskiemu postulaty OBN.

Ukazały się książki: M. Pawlak, *Dzieje Gimnazjum Elbląskiego w lu-*

tach 1535—1772 (Olsztyn 1972); *Współcześni pisarze województwa olsztyńskiego* (Olsztyn 1972); J. Skibiński, *Starostwa dziedziczne Prus Książęcych w XVII i XVIII wieku. Studium z dziejów przeobrażeń społeczno-ustrojowych* (Olsztyn 1972).

1973

9—10 II — Sesja naukowa poświęcona 500. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika.

1 III — Dr Zygmunt Lietz wygłosił odczyt *Kierunki rozwoju kultury w województwie olsztyńskim w latach 1945—1955*.

17 III — Odczyt mgr Barbary Szczepkowskiej *Urbanizacja zawodowa ludności wiejskiej zaplecza Olsztyna jako wyraz zmian zasięgu wpływu miasta*.

21 III — Doc. dr hab. Andrzej Hopfer wygłosił odczyt *Niektóre aspekty gospodarczo-przestrzenne osadnictwa wiejskiego w województwie olsztyńskim*.

14 IV — Powołano Komisję Nauk Społecznych.

5 V — Odbyło się spotkanie przedstawicieli olsztyńskiego środowiska humanistycznego przygotowujące do Sejmiku Nauki Olsztyńskiej.

23—26 V — Seminarium „Współczesne przemiany społeczno-kulturalne na Warmii i Mazurach” w Mikołajkach.

29 V — Sejmik Nauki Olsztyńskiej. OBN reprezentowali na nim dr Janusz Jasiński, dr Zygmunt Lietz, mgr Jerzy Sikorski.

15 VI — Mgr Jan Boehm wygłosił odczyt *Pieśni ludowe na Warmii*.

20 VIII — Dr Brigitte Poschmann z RFN wygłosiła odczyt *Organizacja nauk historycznych w RFN*.

11 IX — OBN odwiedzili demografowie francuscy i węgierscy z prof. dr. hab. Stanisławem Borowskim, przewodniczącym Komitetu Nauk Demograficznych PAN.

15 IX — Mgr Maria Lossman została kierownikiem Pracowni Wydawnictw Naukowych OBN.

27 XI — Prezydium WRN w Olsztynie pozytywnie oceniło działalność OBN. Wydział Kultury Prezydium WRN zapewnił pokrycie funduszu płac i zwiększył zatrudnienie w OBN o 2 etaty.

16 XII — Na posiedzeniu Rady Naukowej dyrektor Jerzy Sikorski stwierdził: „OBN wyszedł z impasu, w jakim znajdował się jeszcze pół roku temu”.

20 XII — Dr Franciszek Mincer (Bydgoszcz) wygłosił odczyt *Prusy Książęce a Rzeczypospolita 1600—1618*.

Ukazały się książki: J. Okulicz, *Pradzieje ziem pruskich od późnego paleolitu do VII w. n.e.* (Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1973);

Współczesne przemiany społeczno-kulturowe małych miast w województwie olsztyńskim. Materiały seminarium z 29—31 V 1972 (Olsztyn 1973); *Współczesne przemiany wsi olsztyńskiej. Materiały seminariów w latach 1970—1971* (Olsztyn 1973); *Wojciech Kętrzyński. Wiersze nieznane. Wybrał i odczytał z rękopisów A. Łukaszewski, wstęp A. Łukaszewskiego i J. Jasińskiego* (Olsztyn 1973); *Problemy Ekonomiczne Województwa Olsztyńskiego* (3) (Olsztyn 1973).

1974

1 II — Dr Zygmunt Lietz, dr Anna Szyfer otrzymali nominacje na docentów.

11 II — Prof. dr hab. Waclaw Odynec wygłosił odczyt *Między zaściankiem a Europą. Z dziejów szlachty pomorskiej*.

25 III — Odczyt mgr Krystyny Kordek *Mecenat artystyczny biskupa Adama Stanisława Grabowskiego*.

1 IV — Doc dr Janusz Jasiński przeszedł do pracy w Instytucie Historii PAN w Warszawie.

1 IV — Doc. dr Zygmunt Lietz został kierownikiem Zakładu Historii.

27—29 V — OBN odwiedził prof. dr Paul Leuilliot, dyrektor L'École Pratique à Paris.

6—8 VI — W Waszecie odbyło się seminarium „Współczesne przemiany społeczno-kulturalne na Warmii i Mazurach”.

1 VII — OBN odwiedził prof. dr Walter Mertinert, przewodniczący Komisji Ekspertów do spraw rewizji podręczników szkolnych w RFN.

Ukazały się książki: W. Wrzesiński, *Plebiscyty na Warmii, Mazurach oraz na Powiślu w 1920 roku* (Olsztyn 1974); *Województwo olsztyńskie. Monografia ekonomiczno-społeczna 1945—1969* (Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1974); *Problemy Ekonomiczne Województwa Olsztyńskiego* (4) (Olsztyn 1974).

1975

7 III — Doc. dr hab. Krystyna Kersten wygłosiła odczyt *Geneza Polski Ludowej*.

5 IV — Odbyła się sesja naukowa „Węzłowe problemy rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturalnego Warmii i Mazur w okresie 30-lecia PRL”.

6 IV — Walne Zebranie członków OBN. Podjęto uchwałę o przyspieszeniu remontu Domu Polskiego.

10 IV — Sesja naukowa poświęcona 450. rocznicy hołdu pruskiego.

6—8 VI — W Rudziskach Pasymskich odbyło się seminarium „Turystryka jako czynnik aktywizacji społeczno-gospodarczej regionu”.

1 VIII — Kierownikiem Zakładu Historii został dr Tadeusz Filipkowski.

11 XI — Środowiskowa narada przedstawicieli olsztyńskich placówek naukowych zajmujących się dziejami społecznymi Warmii i Mazur.

11 XI — Prof. dr Dyzma Gałaj (Warszawa) wygłosił odczyt *Kwestia chłopska w Polsce Ludowej*.

20 XI — Sekretarz KW PZPR doc. dr Edmund Wojnowski zwołał naradę w sprawie remontu Domu Polskiego. Postanowiono na niej, że remont rozpocznie się „najpóźniej w drugiej połowie 1976 r. i zakończy się na 35-lecie PRL”.

Ukazały się książki: A. Szyfer, *Zwyczaj, obrzędy i wierzenia Mazurów i Warmiaków*, wyd. II (Olsztyn 1975); *Gmina, jej funkcje i warunki rozwoju. Materiały seminarium z 6—8 VI 1974* (Olsztyn 1975); J. Suchta, *Czynniki wyznaczające rozwój rolnictwa na obszarze województwa olsztyńskiego* (Olsztyn 1975); T. Oracki, *Twórcy i działacze kultury w województwie olsztyńskim w latach 1945—1970. Materiały biograficzne* (Olsztyn 1975); J. Wróblewski, *Polskie biblioteki ludowe w zaborze pruskim i na terenie Rzeszy Niemieckiej w latach 1843—1939* (Olsztyn 1975); *Olsztyńskie Studia Demograficzne 1973* (Olsztyn 1975); *Problemy Społeczno-Ekonomiczne Województwa Olsztyńskiego (5)* (Olsztyn 1975).

1976

9 IV — I Sekretarz KW PZPR Leon Kłonica przyjął członków Prezydium Rady Naukowej OBN deklarując pomoc w przyspieszeniu prac remontowych Domu Polskiego.

10 IV — Odbyło się Walne Zebranie cz'łonków OBN. Wybrano nową Radę Naukową. Prezesem OBN ponownie został prof. dr Józef Burszta.

30 V—1 VI — Odbyło się seminarium „Społeczne uwarunkowania przemian w rolnictwie”.

13—15 VIII — OBN odwiedziła dr Jižina Svobodova z Czechosłowackiej Akademii Nauk.

25 IX — Władze administracyjne zapewniły OBN, „że jeszcze w tym roku przedsiębiorstwa budowlane przystąpią do remontu Domu Polskiego”.

17 X — OBN przeprowadził się do baraku przy ul. Żeromskiego 21.

27 X — Doc. dr hab. Udo Arnold z RFN wygłosił odczyt *Dzieje Zakonu Krzyżackiego po 1525 roku*.

7 XI — Mgr Jerzy Sikorski obronił na UMK w Toruniu pracę doktorską *Monarchia polska i Warmia u schyłku XV wieku. Zagadnienia prawnoustrojowe i polityczne*.

20 XI — Doc. dr hab. Czesław Biernat wygłosił odczyt *Archiwa w służbie narodu*.

3 XII — Prof. dr Waław Piotrowski (Łódź) wygłosił odczyt *Spółeczne problemy i wyznaczniki integracji nowych województw*.

Ukazały się książki: J. Mańk, *Prusy Księżęce a Prusy Królewskie w latach 1525—1548. Studium z dziejów polskiej polityki księcia Albrechta Hohenzollerna* (Warszawa 1976); *Kultura ludowa Mazurów i Warmiaków* (Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1976); A. Hopfer, *Formowanie areatów wielkotowarowych gospodarstw rolnych. Studium metodyczne na przykładzie wybranego obszaru Pojezierza Iławskiego* (Olsztyn 1976); *Turystyka a rozwój regionu. Materiały seminarium z 6—8 VI 1975* (Olsztyn 1976); *Problemy Spółeczno-Ekonomiczne Polski Północno-Wschodniej* (6) (Olsztyn 1976).

1977

16 V — OBN odwiedzili historycy NRD z prof. dr. Heinrichem Scheelem, wiceprezesem Akademii Nauk.

16—19 V — XXIV Sesja Komisji Historyków Polski i NRD na temat „Oświecenie w Polsce i w Niemczech, wzajemne kontakty i oddziaływania”.

17 V — Prof. Paweł Novotny z Budziszyna wygłosił odczyt *Współczesne problemy społeczne Łużyc*.

20 V — Prof. dr Johann Kalisch z NRD wygłosił odczyt *Instytut polsko-niemiecki w Berlinie w latach 1934—1939*.

V—VI — Rozpoczęto prace przy rozbiórce Domu Polskiego.

9—11 VI — We Fromborku odbyło się seminarium „Czynnik demograficzny w przeobrażeniach struktury społeczno-gospodarczej”.

22 VI — W zastępczej siedzibie OBN przy ul. Żeromskiego 21 gościli przedstawiciele Wojewódzkiego Zespołu Poselskiego: Feliks Barabasz, Anna Kochanowska i Stefan Poznański.

6 X — OBN odwiedziła delegacja Towarzystwa Polsko-Niemieckiego i senatu miasta Hamburga.

29 XI — Odwiedził OBN prof. dr Helmut Freiwald z uniwersytetu w Oldenburgu, wiceprzewodniczący Komisji Podręcznikowej PRL — RFN.

10 XII — Rada Naukowa powołała komisję do opracowania memoriału w sprawie rozebrania Domu Polskiego.

12 XII — Dyrektor OBN dr Jerzy Sikorski spotkał się z sekretarzem KW PZPR doc. dr. Edmundem Wójnowskim i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków mgr. Lucjanem Czubielem. Ustalono, że „postanowienie co do kasacji Domu Polskiego zapadło wskutek fałszywych informacji, którymi dysponował Sekretariat KW PZPR”.

13 XII — Dyrektor OBN otrzymał od władz olsztyńskich zapewnienie, że „Dom Polski będzie rekonstruowany zgodnie z programem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków”.

27 XII — „Ekspres Wieczorny” informował swych czytelników w artykule *Cenne pamiątki historyczne w skrytkach Domu Polskiego w Olsztynie*: „Podczas prac remontowo-budowlanych natrafiono na skrytki, gdzie znaleziono kilka egzemplarzy gazety «Mazur» z okresu pierwszej wojny światowej oraz rozpadające się numery «Gazety Olsztyńskiej», znaleziono kilka sztuk karabinów starego typu i butelkę, w której wnętrzu schowano kartki z adresami jeńców francuskich”.

Ukazały się książki: B. Koziełło-Poklewski, *Zagraniczni robotnicy przymusowi w Prusach Wschodnich w latach II wojny światowej* (Olsztyn 1977); *Ze znakiem «P». Relacje i wspomnienia robotników przymusowych i jeńców wojennych w Prusach Wschodnich*, wybór i oprac. B. Koziełło-Poklewski, B. Łukaszewicz (Olsztyn 1977); *Społeczne uwarunkowania przemian w rolnictwie. Materiały seminarium z 30 V—1 VI 1976* (Olsztyn 1977); J. Chłosta, *Wydawnictwo «Gazety Olsztyńskiej» w latach 1918—1939* (Olsztyn 1977); *Problemy Społeczno-Ekonomiczne Polski Północnej* (7 i 8) (Olsztyn 1977).

1978

22 I — Prof. dr Roman Wapiński wygłosił odczyt *Koncepcje polityczne Narodowej Demokracji*.

1 IV — Mgr Jerzy Minakowski objął samodzielny referat bibliograficzny.

8 IV — Walne Zebranie członków OBN zobowiązało Radę Naukową i dyrekcję do starań o poprawę warunków lokalowych i przyspieszenie wykonanie uchwały Prezydium MRN o przeznaczenie dla OBN Domu Polskiego.

28—30 IV — W Kikitach odbyła się sesja naukowa „Praca przymusowa w Trzeciej Rzeszy w latach II wojny światowej”.

30—31 V — Wspólnie z Instytutem Historycznym i Instytutem Krajoznawstwa PAN, zorganizowano w Olsztynie sesję Polsko-Bułgarskiej Komisji Historycznej „Kształtowanie się demokracji ludowej w Polsce i Bułgarii w latach 1944—1948”.

10—13 VI — Odbyło się seminarium „Społeczności lokalne ich przemiany i rozwój”.

4 VII — „Gazeta Olsztyńska” poinformowała czytelników o powołaniu biblioteki OBN do Narodowego Zasobu Bibliotecznego.

1 IX — Mgr Daniela Lewicka została kierowniczką Pracowni Wydawnictw Naukowych.

24 IX — Dr Adolf Juzwenko (Wrocław) wygłosił odczyt *Wschodnia polityka Polski w latach 1918—1920*.

5 XII — Prof. dr hab. Marek M. Drozdowski (Warszawa) wygłosił odczyt *Ignacy Paderewski — artysta i mąż stanu*.

Ukazały się książki: *Województwo olsztyńskie. Monografia społeczno-ekonomiczna 1970—1974* (Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1978); I. Sikorska, *Wiersze i pieśni polskich robotników przymusowych w Trzeciej Rzeszy w latach 1939—1945* (Olsztyn 1978); J. Sikorski, *Monarchia polska i Warmia u schyłku XV wieku. Zagadnienia prawno-ustrojowe i polityczne* (Olsztyn 1978); D. Łaniec, *Województwo olsztyńskie w latach 1945—1948. Studium odbudowy pozarolniczych działów gospodarki* (Olsztyn 1978); T. Filipkowski, *Oświata na Warmii i Mazurach w latach 1945—1960* (Warszawa 1978); *Czynnik demograficzny w przeobrażeniach struktur społeczno-gospodarczych. Materiały z seminarium naukowego we Fromborku 9—11 VI 1977* (Olsztyn 1978).

1979

23 I — Mgr Barbara Michniewska-Szczepkowska obroniła pracę doktorską *Wpływ miasta Olsztyna na zaplecze wiejskie — kształtowanie funkcji życiwielskiej*. Praca otrzymała nagrodę wojewody olsztyńskiego.

5 II — Sekretariat KW PZPR zdecydował, że do końca 1979 r. Dom Polski ma być zbudowany, a do końca lipca 1980 r. przekazany OBN.

1 III — Dr Józef Pleban wygłosił odczyt *Wybrane problemy planowania przestrzennego w NRD*.

21 III — Mgr Stanisław Achremczyk obronił na UMK w Toruniu pracę doktorską *Reprezentacja stanowa Prus Królewskich w latach 1696—1772. Skład społeczny i działalność*.

23 IV — Rada Naukowa OBN zapoznała się z projektem rozplanowania poszczególnych kondygnacji w Domu Polskim.

24 IV — Sesja naukowa z okazji 50-lecia szkolnictwa polskiego na Warmii, Mazurach i Powiślu.

26 V — Egzekutywa KW PZPR rozpatrzyła działalność OBN. Postanowiono, że Dom Polski będzie siedzibą OBN oraz postulowano przekształcić OBN w regionalny instytut badawczo-naukowy nauk społeczno-humanistycznych z uprawnieniami do nadawania stopni naukowych.

7—9 VI — Odbyło się seminarium „Społeczno-ekonomiczne i kulturowe uwarunkowania imigracji w regionie Warmii i Mazur”.

24 VI — Mgr Bohdan Łukaszewicz obronił na Uniwersytecie Wrocławskim pracę doktorską *Prasa olsztyńska w latach 1945—1975*.

31 VIII — W Olsztynku odbyła się sesja z okazji 35-lecia Polski Ludowej i 40. rocznicy napaści Niemiec hitlerowskich na Polskę.

18—20 X — Doc. dr Zygmunt Lietz, dr Tadeusz Filipkowski wygłosił referaty na sesji „Stosunki polsko-niemieckie, problemy integracji Ziemi Północnych i Zachodnich” w Katowicach.

22 X — Prof. dr hab. Andrzej Wyczański wygłosił odczyt *Spółeczeństwo polskie doby Renesansu*.

22 XI — Odczyt prof. dr. hab. Ryszarda Bendera (Lublin) *Kościół katolicki wobec kwestii niepodległości Polski w XIX wieku*.

1 XII — Odczyt dr. Janusza Witkowskiego (Warszawa) *Mobilność ludności w województwie olsztyńskim — pożądane kierunki badań*.

Ukazały się książki: *Kronika szkoły polskiej w Worytach na Warmii 1930—1939*, wyd. T. Filipkowski, Z. Lietz (Olsztyn 1979); *Praca przymusowa w Trzeciej Rzeszy w latach II wojny światowej. Stan i potrzeby badawcze, materiały z sesji naukowej 28—30 IV 1978* (Olsztyn 1979); *Problemy Społeczno-Ekonomiczne Polski Północnej 1978* (9) (Olsztyn 1979).

1980

22 I — Dr Tadeusz Brzeczkowski (Olsztyn) wygłosił odczyt *Monarchie stanowe w Europie w XV—XVI wieku*.

25 I — Na posiedzeniu Rady Naukowej OBN dyrektor Jerzy Sikorski złożył informację, że „do końca czerwca budynek (Dom Polski) ma być oddany przez budowlanych”.

25 III — Doc. dr hab. Jerzy W. Borejsza (Warszawa) wygłosił odczyt *Faszyzm włoski*.

12 IV — Odbyło się Walne Zebranie członków OBN.

25 V — Dr Edward Martuszewski wygłosił odczyt *Samoobrona Gustawa Gizewiusza*.

14 VI — Mgr Bożena Beba obroniła na Uniwersytecie Łódzkim pracę doktorską *Tradycja drobnomieszczańska w społeczności małomiasteczkowej Lidzbarka Welskiego*.

2 IX — Odczyt prof. dr. hab. Henryka Samsonowicza *Problem narodu w średniowieczu*.

27 X — Odbyła się uroczystość otwarcia Domu Polskiego, podczas której I sekretarz KW PZPR doc. dr Edmund Wojnowski powiedział: „Spotkaliśmy się, by złożyć wyrazy najgłębszego szacunku tym, którzy wytrwali, którzy są świadectwem polskości na tych ziemiach i naszych praw do tych ziem. Szacunek do nich wypływa nie tylko stąd, że wytrwale bronili polskości, ale i z ich cech osobowości — odwagi, ofiarności, patriotyzmu, zdolności do poświęcenia wszystkiego, co posiadali, z życiem własnym włącznie. Jest to nie tylko hołd dla przeszłości, ale lekcja dla współczesności. Bardzo potrzeba nam dziś takich cnót, jakie prezentowali ci ludzie”.

27 X — W Domu Polskim odbyło się posiedzenie poświęcone kwestii integracji olsztyńskiego środowiska naukowego. Omawiano sprawę powołania Olsztyńskiego Towarzystwa Naukowego.

28 X — Sesja naukowa „Związek Warmii i Mazur z ziemią polskimi w XIX i na początku XX wieku”.

30 X — W OBN rozpoczęła działalność Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”. W dalszym ciągu kontynuował działalność Związek Nauczycielstwa Polskiego.

28 XI — Prof. dr hab. Henryk Zieliński wygłosił odczyt *Bilans II Rzeczypospolitej*.

6 XII — Rada Naukowa OBN postulowała intensyfikację badań nad ludnością rodzimą i wyjazdami tej ludności do RFN.

Ukazały się książki: E. Kierejczyk, *Województwo olsztyńskie w latach 1945—1949. Kształtowanie się administracji ogólnej, rad narodowych i samorządu terytorialnego* (Olsztyn 1980); W. Ogrodziński, *Siłę słuszności mamy. Rzecz o Domu Polskim w Olsztynie* (Olsztyn 1980); T. Bierkowski, *Spółeczny ruch kulturalno-oświatowy na Warmii i Mazurach w latach 1945—1970* (Bydgoszcz—Olsztyn 1980); *Spółeczności lokalne i ich przemiany, materiały seminarium z 10—13 VI 1978* (Olsztyn 1980); S. Gapiński, *Kętrzyńskie Zjednoczenie Rolniczo-Przemysłowe* (Olsztyn 1980); *Gospodarka przestrzenna w rolnictwie (z uwzględnieniem woj. olsztyńskiego), materiały z posiedzenia Państwowej Rady do Spraw Gospodarki Przestrzennej 23 XI 1978 r. w Olsztynie* (Olsztyn 1980); *Monografia społeczno-ekonomiczna gminy Jonkowo w województwie olsztyńskim*, red. A. Hopper, A. Szyfer (Olsztyn 1980); J. Suchta, *Planowanie przestrzenne w kształtowaniu gospodarki rolniczo-żywnościowej* (Olsztyn 1980); *Spółeczno-ekonomiczne i kulturowe uwarunkowania i konsekwencje migracji w regionie Warmii i Mazur, materiały seminarium z 7—9 VI 1979* (Olsztyn 1980).

1981

1 I — Doc. dr hab. Anna Szyfer zrezygnowała ze stanowiska zastępcy dyrektora do spraw naukowych.

14 I — Mgr Wojciech Muzyka obronił pracę doktorską *Uczestnictwo w kulturze studentów Olsztyna. Studium monograficzne*.

1 II — Udostępniono czytelnikom bibliotekę OBN w Domu Polskim.

2 III — W Domu Polskim odbyło się posiedzenie Rady Naukowo-Ekonomicznej przy Wojewodzie Olsztyńskim poświęcone działalności OBN.

9 III — Bp Jan Obłąk wygłosił odczyt *Polskie życie katolickie na Warmii od schyłku XIX stulecia do roku 1939*.

20 III — W „Gazecie Olsztyńskiej” ukazał się artykuł Zofii Dudzińskiej *A co za fasadą?* dotyczący Domu Polskiego.

4 IV — Uroczyste posiedzenie Rady Naukowej OBN z okazji 60. rocznicy urodzin prof. Władysława Chojnackiego.

3 V — Z okazji 190. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja w Domu Polskim odbyła się wieczornica z udziałem działaczy ruchu polskiego.

2 VI — Sesja naukowa „Prasa w Prusach Wschodnich od połowy XIX wieku do roku 1945”.

14 IX — Seminarium „Ludność rodzima Warmii i Mazur w badaniach naukowych i praktyce społecznej”.

10 XI — Sesja naukowa „Polski Październik”.

23 XI — Powstała Komisja Nauk Społeczno-Ekonomicznych. Przewodniczącym został dr Henryk Dąbrowski.

Ukazały się książki: *Dzieje Warmii i Mazur w zarysie*. T. 1. *Od pradziejów do 1870 roku* (Warszawa 1981); S. Achremczyk, *Reprezentacja stanowa Prus Królewskich w latach 1696—1772. Skład społeczny i działalność* (Olsztyn 1981); W. Muzyka, *Uczestnictwo studentów Olsztyna w kulturze. Studium monograficzne* (Olsztyn 1981); *Z dziejów oświaty polskiej w Prusach Wschodnich i na Pograniczu w okresie międzywojennym, materiały sesji z 24 IV 1979* (Olsztyn 1981); *Problemy Społeczno-Ekonomiczne Polski Północnej* (10) (Olsztyn 1981).

1982

1 I — Dr Bohdan Łukaszewicz został kierownikiem Działu Wydawniczego OBN.

23 IV — Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznało OBN wysoką dotację finansową.

1 VII — Mgr Halina Murawska-Koprowska obroniła na Uniwersytecie Łódzkim pracę doktorską *Kształtowanie się społeczności uprzemysłowionego miasteczka Ruciane-Nida*.

24 IX — Odbyło się sympozjum „Z tradycji ruchu robotniczego na Warmii i Mazurach”.

21 X — Sesja naukowa „W 60. rocznicę powstania Związku Polaków w Niemczech”.

22 X — W Domu Polskim odbył się wieczór wspomnień działaczy ruchu polskiego zorganizowany z okazji „60. rocznicy powstania Związku Polaków w Niemczech”.

24 XI — Doc. dr hab. Mirosław Cygański (Opole) wygłosił odczyt *Mniejszość niemiecka w Polsce w okresie międzywojennym*.

3 XII — Na wniosek dyrektora Jerzego Sikorskiego Rada Naukowa powołała doc. dr. Edmunda Wojnowskiego na stanowisko zastępcy dyrektora do spraw naukowych (od 1 I 1983 r.).

8 XII — Prof. dr hab. Tadeusz Jędruszczak (Warszawa) wygłosił odczyt *Geneza II wojny światowej*.

Ukazały się książki: *Dzieciństwo i młodość ze znakiem «P»*. Wspomnienia, wybór i oprac. B. Łukaszewicz, B. Kozięło-Poklewski (Olsztyn 1982); B. Łukaszewicz, W. Wrzesiński, *IV Dzielnica Związku Polaków w Niemczech 1922—1939 (w 60. rocznicę powstania)* (Olsztyn 1982); T. Swat, *Polska pieśń patriotyczna na Warmii i Mazurach w latach 1772—1939* (Olsztyn 1982); K. Wajda, *Klasa robotnicza Pomorza Wschodniego w drugiej połowie XIX i początkach XX w.* (Warszawa 1982); Wojciech Kętrzyński (1838—1918). *W 140. rocznicę urodzin* (Olsztyn 1982); B. Beba, *Tradycja drobnomieszkańska w społeczności małomiasteczkowej Lidzbarka Welskiego* (Olsztyn 1982); A. Szyfer, *Spoleczność i kultura małego miasta. Studium na przykładzie Rynu* (Olsztyn 1982); H. Dąbrowski, *Problemy rozwoju ośrodków gminnych województwa olsztyńskiego na tle zmian w zagospodarowywaniu przestrzennym* (Olsztyn 1982); B. Michniewska-Szczepkowska, *Wpływ miasta Olsztyna na jego zaplecze wiejskie. Kształtowanie się strefy życiowskiej* (Olsztyn 1982); *Spoleczno-demograficzne aspekty migracji osób z wyższym wykształceniem (na przykładzie województwa olsztyńskiego)*, red. J. Witkowski (Olsztyn 1982); B. Łukaszewicz, *Prasa informacyjno-polityczna Warmii i Mazur 1945—1975. Szkice do monografii* (Warszawa 1982).

1983

18 III — Doc. dr hab. Janusz Małek (Toruń) wygłosił odczyt *Świadomość narodowa w ziemiach pruskich w XV—XVII w.*

25—28 IV — Sesja naukowa „Średniowieczne zamki na Warmii, Mazurach i Powiślu”.

18 V — Prof. dr hab. Jerzy Kłoczowski (Lublin) wygłosił odczyt *Chryścianizacja Polski jako długi proces dziejowy*.

28 V — Odbyło się Walne Zebranie członków OBN. Prof. dr Marian Biskup otrzymał odznakę „Zasłużonym dla Warmii i Mazur”. Z tej okazji zorganizowano wystawę prac Profesora poświęconych naszemu regionowi.

Ks. mgr Jerzy Otello (Nidzica) wygłosił odczyt *Początki reformacji w Prusach Książęcych*.

30 V—1 VI — W Szelażu koło Ostródy odbyło się seminarium „Charakter narodowy Polaków a różnice międzyaborowe”.

1 VI — Prof. dr Stefan Kieniewicz (Warszawa) wygłosił odczyt *Problemy pracy organicznej wczoraj i dziś*.

20 VI — Prof. dr hab. Zbigniew Wierzbicki (Warszawa) wygłosił odczyt *Od braku równowagi społecznej do braku równowagi ekonomicznej*.

26 VII — Odczyt prof. dr. Dietera Eichenrode z Berlina Zachodniego

Problemy społeczno-gospodarcze Prus Wschodnich w latach 1918—1939.

21 X — Odczyt prof. dr. hab. Jaremy Maciszewskiego (Warszawa) *Sobieski i jego epoka.*

22 X — Rada Naukowa OBN przyjęła rezygnację dr. Jerzego Sikorskiego w związku z jego przejściem na stanowisko dyrektora Muzeum Warmii i Mazur.

4 XI — W Domu Polskim odbył się wieczór wspomnień „Żołnierzy Berlinga”.

15 XI — Rada Naukowa, w tajnym głosowaniu, wybrała doc. dr. Edmunda Wojnowskiego na dyrektora OBN.

17 XI — Prof. dr hab. Adam Galos (Wrocław) wygłosił odczyt *Znaczenie rocznic historycznych na ziemiach polskich w XIX wieku.*

25 XI — Odczyt mgr. Zdzisława Grzesiaka (Warszawa) *Perspektywy rozwoju demograficznego województwa olsztyńskiego na tle Polski.*

25 XI — Prof. dr hab. Wiesław Bieńkowski (Kraków) przedstawił *Uwagi recenzenta o II tomie «Dziejów Warmii i Mazur w zarysie».*

9—11 XII — W Zalesiu koło Barczewa odbyła się sesja naukowa „Aktualne problemy kultury na wsi. Stan, kierunek, potrzeby badań”.

28 XII — Dr Stanisław Achremczyk wygłosił odczyt *Bałtycka polityka Jana III Sobieskiego.*

Ukazały się książki: *Dzieje Warmii i Mazur w zarysie. T. 2. Od 1871 do 1975 roku* (Warszawa 1983); J. Jasiński, *Świadomość narodowa na Warmii w XIX wieku. Narodziny i rozwój* (Olsztyn 1983).

1984

21 I — Doc. dr hab. Łucja Okulicz (Warszawa) wygłosiła odczyt *Życie codzienne Prusów i Jaćwiągów w wiekach średnich.*

5 II — OBN odwiedził deputowany do Bundestagu i przewodniczący Komisji Międzynarodowej SPD Hans-Jurgen Wischniewski.

12 II — Doc. dr hab. Jan Powierski (Gdańsk) wygłosił odczyt *Doświadczenie z historii a przyszłość.*

7 IV — Prof. dr hab. Józef Balcerek (Warszawa) wygłosił odczyt *Społeczne aspekty rozwoju gospodarczego.*

10 IV — Odbyło się sympozjum z okazji 55-lecia powstania szkolnictwa polskiego na Warmii i Mazurach.

12 IV — Doc. dr hab. Jerzy Skowronek (Warszawa) wygłosił odczyt *Insurekcja kościuszkowska i jej znaczenie w dobie porozbiorowej.*

16 IV — Odczyt dr. Andrzeja Saksona (Olsztyn) *Ludność mazurska po 1945 roku.*

5 V — Walne Zebranie członków OBN wybrało nową Radę Naukową, prezesem OBN został prof. dr hab. Wojciech Wrzesiński.

18 V — W „Trybunie Ludu” ukazał się artykuł *Kopernik, Herder i współcześni młodzi* omawiający działalność OBN.

25—27 V — W Waszecie odbyło się seminarium „Ruchliwość społeczna a przemiany w rodzinie”.

29 V — Prof. dr hab. Stanisław Salmonowicz wygłosił odczyt *Fryderyk II a Polska*.

1 VI — Mgr Edmund Pawłowski został zastępcą dyrektora OBN.

12 VI — Odbyła się dyskusja nad *Słownikiem biograficznym Warmii, Mazur i Powiśla w XIX i XX wieku*. Uczestniczył autor Tadeusz Oracki.

18 VI — Odczyt dr. Tadeusza Korala *Sytuacja ludnościowa na Warmii i Mazurach po roku 1945*.

26 VI — Dr Brigitte Poschmann (RFN) wygłosiła odczyt *Niemieckie badania historii Warmii*.

10 VII — Prof. dr Dieter Hertz Eichenrode (RFN) wygłosił odczyt *Problemy społecznego-gospodarcze Prus Wschodnich w latach 1919—1932*.

15 IX — Sympozjum „Rola prasy w integracji społeczności ziem zachodnich i północnych”.

17 IX — W Domu Polskim odbyło się posiedzenie dyrektorów instytutów naukowych z Katowic, Opola, Poznania, Koszalina, Gdańska i Olsztyna, na którym podjęto decyzję powołania Rady Instytutów Ziem Odzyskanych.

23 IX — OBN odwiedził dziennikarz z RFN Georg Herde i wygłosił odczyt o rewizjonizmie w RFN.

18 X — Rozpoczęła działalność Wszechnica Historyczna, zorganizowana przez OBN, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną, Kuratorium Oświaty i Wychowania oraz Zarząd Główny SSK „Pojezierze”.

30 X — Dyskusja nad książką Wojciecha Wrzesińskiego *Warmia i Mazury w polskiej myśli politycznej 1864—1945*. Uczestniczył autor.

19 XI — W Domu Polskim odbył się Wieczór, poświęcony pamięci poetki warmińskiej Marii Zientary-Malewskiej.

Ukazały się książki: T. Oracki, *Słownik biograficzny Warmii, Prus Książęcych i ziemi malborskiej od połowy XV do końca XVIII wieku*. Cz. I. A—K (Olsztyn 1984); W. Wrzesiński, *Warmia i Mazury w polskiej myśli politycznej 1864—1945* (Warszawa 1984); H. Murawska-Koprowska, *Ruciane-Nida. Kształtowanie się społeczności uprzemysławianego miasteczka* (Olsztyn 1984); *Spółdzielczość pracy na Warmii i Mazurach* (Olsztyn 1984).

1985

21 I — Prof. dr hab. Stanisław Gierszewski (Gdańsk) wygłosił odczyt *Z problematyki pomorskiego pogranicza etnicznego w epoce staropolskiej*.

22 II — Odczyt prof. dr. hab. Waclawa Piotrowskiego (Łódź) *Układy średnie w socjologii polskiej*.

20 III — Odczyt prof. dr. hab. Tadeusza Łepkowskiego (Warszawa) *Z problematyki tworzenia się nowoczesnego narodu polskiego*.

22 IV — Odczyt dr. Ryszarda Turskiego (Warszawa) *Teoria tożsamości w warunkach społecznych*.

9 V — Odczyt prof. dr. hab. Henryka Samsonowicza (Warszawa) *Unia w Krewie i jej znaczenie*.

17 V — Odczyt prof. dr. hab. Jana Ciechanowskiego (Londyn) *Z badań nad Powstaniem Warszawskim*.

16 V—31 V — Na łamach „Warmii i Mazur” ukazał się wywiad z prof. Wojciechem Wrzesińskim, prezesem OBN. Oceniając olsztyńskie środowisko humanistyczne prof. Wrzesiński powiedział: „Wyróżnia się sprawnością organizacyjną, ale naukowo nie jest wystarczająco rozwinięte. Olsztyn nie wykorzystał dotąd szansy stworzenia mocnego środowiska humanistycznego, którą daje powołanie do życia WSP, powstanie OBN, utworzenie Wydawnictwa «Pojezierze» czy innych placówek naukowych”.

31 V — W Domu Polskim obradowało forum pisarzy polskich.

31 V—2 VI — W Waszecie odbyło się seminarium „Kształtowanie procesów demograficznych a rozwój społeczno-gospodarczy Polski”.

11 VI — Prof. dr hab. Włodzimierz T. Kowalski (Warszawa) wygłosił odczyt *Geopolityka polska*.

20—21 IX — Doc. dr Edmund Wojnowski uczestniczył w sympozjum RFN — PRL w Loccum.

23 IX — Sesja naukowa „Świadomość narodowa Mazurów w XIX i XX wieku”.

1 X — Dr Barbara Szczepkowska została p.o. kierownikiem Zakładu Badań nad Współczesnością.

26 XI — W Domu Polskim odbyła się uroczystość z okazji 80. rocznicy urodzin nauczycieli szkół polskich na Warmii, Jana Lubomirskiego i Franciszka Piotrowskiego.

4 XII — Prof. dr hab. Roman Wapiński wygłosił odczyt *Ojczyzna ideologiczna a prywatna*.

5 XII — Dyskusja nad drugim wydaniem książki *Warmia i Mazury. Zarys dziejów*.

Ukazały się książki: *Warmia i Mazury. Zarys dziejów* (Olsztyn 1985); *Drukarze Olsztyna. Wspomnienia*, wybór i oprac. B. Łukaszewicz (Olsztyn 1985); *Warmia i Mazury w Polsce Ludowej* (Olsztyn 1985); *Ze znakiem*

«P». *Relacje i wspomnienia z robót przymusowych w Prusach Wschodnich w latach II wojny światowej*, wstęp, wybór, oprac. B. Koziello-Poklewski, B. Łukasiewicz (Olsztyn 1985); J. Boehm, *Feliks Nowowiejski. Artysta i wychowawca* (Olsztyn 1985); *Prasa w czterdziestoleciu Polski Ludowej, materiały seminarium z 15 IX 1984* (Olsztyn 1985); *Olsztyńskie Studia Demograficzne* (Olsztyn 1985); *Olsztyńskie Studia Ekonomiczne* (Olsztyn 1985); *Olsztyńskie Studia Socjologiczno-Etnograficzne* (Olsztyn 1985).

1986

1 I — Reorganizacja struktury OBN. Powołano Dział Naukowy, Dział Wydawniczy, Bibliotekę Naukową, Dział Administracyjno-Gospodarczy, Dział Ekonomiczno-Finansowy.

Sekretarzem naukowym OBN został dr Tadeusz Filipkowski. W Dziale Naukowym utworzono pracownie: Historii Warmii i Mazur do 1939 roku (kierownik dr Stanisław Achremczyk); Dziejów Społecznych i Politycznych Warmii i Mazur w PRL (kierownik dr Bohdan Łukasiewicz), Niemcoznawczą (kierownik dr Bohdan Koziello-Poklewski); Demograficzno-Socjologiczną (kierownik dr Barbara Szczepkowska). Powstało też 5 zespołów do opracowania konkretnych tematów.

24 I — Doc. dr hab. Kazimierz Wajda (Toruń) wygłosił odczyt *Migracja ludności z Prus Wschodnich w XIX i na początku XX wieku*.

20 II — Odczyt dr Walentyny Korpalskiej (Bydgoszcz) *Generał Władysław Sikorski — fakty i legendy*.

15 IV — Odczyt dr. Kazimierza Maliszewskiego (Toruń) *Sarmatyzm — staropolska formacja kulturowa*.

16 IV — Na łamach „Warmii i Mazur” ukazał się wywiad z sekretarzem OBN dr. Tadeuszem Filipkowskim, który m.in. powiedział: „Mamy wizję dalszego rozwoju OBN jako regionalnej placówki badawczej. Zmierzamy do ukształtowania się jako pełnowartościowy humanistyczny instytut naukowo-badawczy obejmujący działalnością historyczne regiony Warmii, Mazur i Powiśla”.

17 IV — Sesja naukowa poświęcona stuleciu założenia „Gazety Olsztyńskiej”.

5 V — Prof. dr Dyzma Gałaj (Warszawa) wygłosił odczyt *Chłop — ciągłość i zmiana*.

22 V — Odczyt dr. Jerzego Kozłowskiego (Poznań) *Z badań nad wychodźstwem polskim w Niemczech*.

10 VI — Odczyt prof. dr. hab. Tomasza Szaroty (Warszawa) *Stefan Rowecki-Grot*.

9 IX — Odczyt prof. dr. hab. Juliusza Bardacha (Warszawa) *Unia*

Polski z Litwą w świadomości Polaków mieszkających na Litwie i Białorusi w XIX i XX wieku.

1 IX — Utworzono samodzielną Pracownię Poligraficzną.

16 IX — Na łamach „Warmii i Mazur” ukazał się wywiad z dyrektorem OBN doc. dr. Edmundem Wojnowskim. Odpowiadając na pytanie, jakie korzyści odnoszą mieszkańcy województwa olsztyńskiego z działalności OBN, dyrektor powiedział: „Bez znajomości przeszłości, bez wysnuwania z niej prawidłowych wniosków, nie można kształtować rozumnie i skutecznie współczesności, a także przyszłości. Wiele kłopotów i dolegliwości, z którym się spotykamy; ma swoje źródła w przeszłości. Ale także projektując przyszłość, musimy przecież znać prawdę o stanie współczesnego społeczeństwa, o wielu złożonych i skomplikowanych procesach, które w nim zachodzą, o ich wzajemnych relacjach i wreszcie o sposobach skutecznego sterowania tymi procesami; chcemy naszymi badaniami oświetlić pewną chociaż część tych problemów, a przez inspirowanie i patronowanie badaniom nieprofesjonalnym, kultywować ideę wysiłku intelektualnego, jako nieodzownego elementu szybkiego postępu cywilizacyjnego”.

18 numer dwutygodnika „Warmia i Mazury” był prawie w całości poświęcony omówieniu 25-letniej działalności Ośrodka Badań Naukowych.

25 IX — Dyskusyjne spotkanie z autorami książki *«Gazeta Olsztyńska» 1886—1939*, Andrzejem Wakarem i Wojciechem Wrzesińskim.

26 IX — Walne Jubileuszowe Zebranie członków OBN z udziałem władz politycznych i administracyjnych województwa olsztyńskiego. Wprowadzenie do dyskusji nt. „Stan i perspektywy humanistyki olsztyńskiej” wygłosił doc. dr Edmund Wojnowski.

7 X — Odczyt prof. dr Marii Turlejskiej (Warszawa) *Obrona braci Mołojców*.

16 X — Odczyt prof. dr. Henryka Samsonowicza (Warszawa) *Czarna i biała legenda Zakonu Krzyżackiego*.

17—19 X — W Mrągowie odbyło się seminarium naukowe „Założenia i metodologia badań migracji ludności”.

Ukazały się książki: A. Wakar, W. Wrzesiński, *«Gazeta Olsztyńska» w latach 1886—1939* (Olsztyn 1986); *Polskie pieśni historyczne*, wybór i oprac. J. Jasiński, T. Matulewicz (Olsztyn 1986); M. Mydlak, *Aktywność społeczno-kulturalna pracowników PGR* (Olsztyn 1986); A. Kicowska, *Średnie szkolnictwo rolnicze na Warmii i Mazurach w latach 1945—1975* (Olsztyn 1986); *Olsztyńskie Studia Niemcoznawcze* (Olsztyn 1986).

Kalendarium opracowano na podstawie archiwum zakładowego OBN, „Informatorów” i rocznych sprawozdań OBN, prasy i artykułów. OBN był zazwyczaj współorganizatorem sesji, sympozjów i seminariów nauko-

wych. Odczyty organizowały Komisja Nauk Historycznych OBN i Olsztyński Oddział PTH. Książki OBN ukazywały się w wydawnictwach „Pojezierze”, PWN i Ossolineum.

CHRONOLOGISCHE ZUSAMMENSTELLUNG DER FÜNFUNDZWANZIGJÄHRIGEN
TÄTIGKEIT DES WOJCIECH KĘTRZYŃSKI
WISSENSCHAFTLICHEN FORSCHUNGSZENTRUMS (OBN)

Z u s a m m e n f a s s u n g

Seine Entstehung verdankt OBN der Initiative junger Historiker aus Olsztyn im Jahre 1960. Im November 1960 erschien in den Spalten von „Głos Olsztyński” (Stimme von Olsztyn) ein Beitrag von Wojciech Wrzesiński, betitelt „Über einige Probleme des Historikerkreises in Olsztyn”. In diesem Beitrag wurde die Forderung erhoben, in Olsztyn ein historisches Institut zu eröffnen. Nach gewisser Zeit unterstützte Władysław Ogrodzkiński diese Forderung. Im März 1961 richteten die Initiatoren an die Hauptverwaltung der Sozial-Kulturellen Gesellschaft „Pojezierze” ein Memorial, das den Vorschlag enthielt, im Rahmen dieser Gesellschaft eine wissenschaftliche Stiftung zu gründen. Die Hauptversammlung der Mitglieder von „Pojezierze” billigte das Memorial und erkannte in seinem Beschluss die Notwendigkeit an, in Olsztyn ein Institut zu gründen, das wissenschaftliche Forschungen betreiben und Wissen über das Gebiet verbreiten sollte. Die feierliche Sitzung, welche die Tätigkeit des OBN inaugurierte, fand jedoch erst am 26. März 1963 statt. Zum Vorsitzenden des wissenschaftlichen Rats des OBN wurde Prof. Dr. Stanisław Arnold gewählt. OBN war schon vor seiner Inauguration tätig. Es entstanden zahlreiche Forschungsgruppen, die ersten wissenschaftlichen Sitzungen wurden abgehalten. Gleichzeitig erschienen die ersten — dank der Bemühungen des OBN — Buchauflagen. Erster Generalsekretär des OBN wurde Władysław Ogrodzkiński. OBN erstarkte organisatorisch und in Hinsicht der Kader, allmählich gewann es Anerkennung anderer wissenschaftlicher Anstalten im Lande. 1967 wurden die Pläne von einer Selbstständigkeit des OBN real. 1968 wurden dieselben Wirklichkeit. In der Hälfte des Junis 1968 fand die Gründungsversammlung statt, welche die Gesellschaft mit dem Namen Wojciech Kętrzyński Wissenschaftliches Forschungsinstitut gründete. Man verabschiedete damals das Statut des OBN, wählte den wissenschaftlichen Rat, Kontrollkommission und Schlichtungsausschuss. Zum Vorsitzenden des OBN wurde Prof. Dr. Józef Burszta gewählt, der bisherige Generalsekretär, Władysław Ogrodzkiński, wurde Direktor des OBN. Gleichzeitig wurde das Polnische Haus zum Sitz des OBN. Dank der Bemühungen des OBN begannen wertvolle, wissenschaftliche Abhandlungen zu erscheinen, die Verlagsabteilung des OBN erstarkte. Den Verlagsleistungen und organisatorischen Tätigkeiten folgte jedoch nicht die Stärkung der wissenschaftlichen Kader, die Wissenschaftler begannen das Zentrum zu verlassen. Eine Instandsetzung des Polnischen Hauses wurde nötig. Während der Instandsetzungsarbeiten wurde das alte Gebäude abgetragen und an seiner Stelle ein neues erbaut. Im Oktober 1980 fand die feierliche Eröffnung des Polnischen Hauses statt. OBN erhielt einen ansehnlichen Sitz. Das Haus nahm die wissenschaftliche Bibliothek mit zwei Lesesälen auf, weiterhin waren Vortragsäle, Räume für Mikrofilme und Spezialsammlungen, die Verlagsabteilung sowie Räume für Wissenschaftler zweier Anstalten: der Geschichtsanstalt und der Anstalt für Forschungen der Gegenwart. Einige Jahre später entstand im OBN ein polygraphischer Arbeitsraum. 1983 ging Jerzy Sikorski — der bisherige Direktor des OBN — zum Museum von Ermland und Masurien über, Direktor des OBN wurde Dozent Dr. Edmund Wojnowski. 1984 wurde Prof. Dr. hab. Wojciech Wrzesiński zum Vorsitzenden des OBN gewählt.